

**RIGLYNE VIR 'N MIV/VIGS-GROEPWERK
-VOORKOMINGSPROGRAM VIR DIE
PLAASWERKERGEMEENSKAP**

LEANA NOGUEIRA
2006

**RIGLYNE VIR 'N MIV/VIGS-GROEPWERK
-VOORKOMINGSPROGRAM VIR DIE
PLAASWERKERGEMEENSKAP**

LEANA NOGUEIRA

Artikels voorgelê ter nakoming van die vereistes vir die graad

MAGISTER ARTIUM

in

MAATSKAPLIKE WERK

in die fakulteit gesondheidswetenskappe

aan die

NOORDWES-UNIVERSITEIT

Studieleier: Dr. C. Strydom
Medeleier: Dr. A. Roux
Potchefstroom
September 2006

Voorwoord

Die Maatskaplike Werk/Social Work vaktydskrif publiseer artikels, boekbesprekings en kommentaar op reeds gepubliseerde artikels uit enige gebied van maatskaplike werk asook relevante bydraes uit ander dissiplines. Bydraes mag op Afrikaans of Engels geskryf word. Artikels op Afrikaans moet vergesel wees van 'n Engelse opsomming van ongeveer 200 woorde. Alle bydraes sal krities deur ten minste twee keurders beoordeel word. Beoordeling is streng vertroulik. Manuskripte sal na die outeurs teruggestuur word indien ingrypende hersiening vereis word of indien die styl nie ooreenstem met die tydskrif se standaard nie. Kommentaar op artikels wat in die tydskrif gepubliseer is, moet van toepaslike titels, die naam (name) en adres(se) van die outeur(s) voorsien wees en verkieslik nie langer as vyf bladsye wees nie. 'n Disket met die hele teks, verkieslik in MS Windows (Word of Word Perfect) of ASCII moet die hele manuskrip en een duidelike kopie daarvan vergesel. Verwysings moet volgens die Harvard-stelsel geskied. Manuskripte moet in 12 pt "Times Roman" dubbelspasiëring slegs op een kant van 'n A4-bladsy getik word. Indien enigsins moontlik, moet die manuskrip ook per e-pos versend word aan hsu@sun.ac.za.

Dankbetuigings

Die grootste lof en dank aan die Hemelse Vader sonder wie die navorsing nie moontlik sou kon gewees het nie.

My opregte dank aan almal wat op die een of ander wyse bygedra het tot die voltooiing van hierdie artikels.

Spesiale dank aan die volgende mense:

- My familie – vir finansiële en emosionele ondersteuning
- My vriend Frikkie - vir die ondersteuning en tyd opgeoffer
- Dr. Strydom – vir die ondersteuning, leiding en motivering
- Dr. Roux - vir die leiding en ondersteuning
- PUK – vir finansiële ondersteuning
- Aan die boere wat hul plaaswerkers vir die navorsing beskikbaar gestel het
- Mev. C. van der Walt – vir die taalversorging van die artikels

Opsomming

Riglyne vir 'n MIV/VIGS-groepwerk-voorkomingsprogram vir die Plaaswerkgemeenskap

Sleutelterme: groepwerk, MIV, plaaswerkgemeenskap, program, VIGS, voorkoming.

MIV/VIGS is wêreldwyd hoofsaaklik 'n gesondheidsvraagstuk wat gepaard gaan met maatskaplike en ekonomiese implikasies en beskou word as 'n pandemie wat Suid-Afrika nadelig raak. Die landbouwerksmag, spesifiek die plaaswerkgemeenskap, word ook nadelig geraak daardeur. Min navorsingsverslae is egter beskikbaar oor dié vraagstuk ten opsigte van hierdie deel van die bevolking.

Op grond hiervan het die navorser ondersoek ingestel na die kennisvlak en houdings van die plaaswerkgemeenskap ten opsigte van MIV/VIGS. Tydens die ondersoek is vasgestel dat 'n gebrek aan kennis, asook wanpersepsies ten opsigte van die MI-virus onder die plaaswerkgemeenskap heers.

'n Behoeftebepaling is gedoen om vas te stel watter inligting die plaaswerkers verlang en of hulle gewillig sou wees om groepbyeenkomste by te woon. Die plaaswerkers was aanvanklik onbekend met die term "groepwerk", maar na verduideliking is daar vasgestel dat die plaaswerkers wel 'n behoefte het aan 'n groepwerkprogram. 'n Voorkomingsprogram is opgestel ooreenkomstig die behoeftes van die plaaswerkers, wat insluit dat inligting ten opsigte van MIV/VIGS aan hulle oorgedra word en dat hulle lewensvaardighede aanleer. Daar is gepoog om die program kultuur-sensitief saam te stel sodat inligting die plaaswerkers op hul funksioneringsvlak kon bereik.

Die ondersoek het ten doel gehad:

- Om deur middel van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die houdings,

oortuigings en kennisvlak van swart plaaswerkers ten opsigte van MIV/VIGS te bepaal; en

- Om 'n MIV/VIGS-groepwerk-voorkomingsprogram aan die hand van 'n literatuurstudie en empiriese navorsing saam te stel.

Samevattende kan gestel word dat die navorsing bewys het dat 'n gebrek aan kennis ten opsigte van die virus onder die plaaswerkersgemeenskap voorkom en dat dit nodig is om hul houdings te verander.

Groepwerk as metode (metodiek) van maatskaplike werk, kan met groot sukses benut word om positiewe veranderinge ten opsigte van MIV/VIGS in hierdie sektor te bewerkstellig.

Summary

Guidelines for an HIV/AIDS group work prevention programme for the farm worker community

Key terms: group work, HIV, farm worker community, programme, AIDS, prevention.

HIV/AIDS mainly is a health problem, which is accompanied by social and economic implications worldwide and is seen as a pandemic that negatively affects South Africa. The agricultural labour force, specifically the farm worker community, is also negatively affected by it. However, few research reports are available pertaining to this problem in this section of the population

Based on the above, the researcher investigated the attitudes and level of knowledge of the farm worker community with regard to HIV/AIDS. During the investigation it was established that knowledge was lacking and a misperception regarding the HI virus prevailed in the farm worker community.

A needs assessment was executed in order to establish what information the farm workers wish to receive and whether they would be willing to attend group assemblies. Initially, the farm workers were not familiar with the term 'group work', but once it was explained to them it was established that the farm workers did indeed feel a need for a group work programme. A prevention programme was compiled in accordance with the needs of the farm workers, which included giving information on HIV/AIDS as well as teaching them life skills. An attempt was made to compile the programme in a culture sensitive manner so that information could reach the farm workers at their level of functioning.

The aim of the investigation was:

- To establish the attitudes, convictions and level of knowledge of black farm
-

workers with regard to HIV/AIDS by means of a literature study and empirical investigation; and

- To compile an HIV/AIDS group work prevention programme based on a literature study and empirical research.

In conclusion, it can be said that the research has proved that knowledge pertaining to the virus is lacking among the farm worker community and that it is essential to change their attitudes.

Group work, as a method of social work, can be utilised with remarkable success to bring about positive changes regarding HIV/AIDS in this sector.

INHOUDSOPGAWE

RIGLYNE VIR 'N MIV/VIGS-GROEPWERK-VOORKOMINGSPROGRAM VIR DIE PLAASWERKERGEMEENSKAP

AFDELING A	1
INLEIDING	1
1. PROBLEEMSTELLING	1
2. MOTIVERING VIR DIE KEUSE VAN DIE ONDERWERP	3
3. DOELSTELLING VAN DIE NAVORSING	3
3.1 DIE DOELSTELLING VAN DIE STUDIE WAS DIE VOLGENDE	3
3.2 DIE DOELWITTE VAN DIE STUDIE WAS DIE VOLGENDE	3
4. SENTRALE TEORETIESE STELLING	4
5. DEMOGRAFIESE INLICHTING TEN OPSIGTE VAN DIE ONDERSOEKGEBIED ..	4
6. DUUR VAN ONDERSOEK	4
7. NAVORSINGSMETODOLOGIE	4
7.1 LITERATUURSTUDIE	4
7.2 EMPIRIESE STUDIE	5
8. AANDUIDING VAN SLEUTELTERMES	8
9. UITEENSETTING VAN DIE VERSLAG	9
10. BIBLIOGRAFIE	11
AFDELING B	13
ARTIKEL 1	13
DIE HOUDINGS EN KENNIS VAN DIE PLAASWERKERGEMEENSKAP TEN OPSIGTE VAN MIV/VIGS	13
1. INLEIDING	13
2. PROBLEEMSTELLING	13
3. DOELSTELLINGS EN DOELWITTE	14
4. SENTRALE TEORETIESE STELLING	15
5. NAVORSINGSMETODOLOGIE	15
5.1 LITERATUURSTUDIE	15
5.2 EMPIRIESE STUDIE	15
6. RESULTATE	17
6.1 PROFIEL VAN DIE RESPONDENTE	17
6.1.1 <i>Huistaal</i>	17
6.1.2 <i>Grootte van huishoudings</i>	18
6.1.3 <i>Huwelikstaat</i>	19
6.1.4 <i>Kerkbywoning</i>	19
6.1.5 <i>Inkomste van die plaaswerker</i>	19

6.1.6.	<i>Geletterdheid</i>	21
6.2	KENNIS OOR DIE SIEKTE	21
6.2.1	<i>Beskrywing van die term MIV/VIGS</i>	21
6.2.2	<i>Respondente se mening oor die toename in MIV/VIGS</i>	22
6.2.3	<i>Respondente se mening oor die omvang van MIV/VIGS op plase teenoor stedelike gebiede</i>	23
6.2.4	<i>Die ontstaan van MIV/VIGS</i>	23
6.2.5	<i>Wyses van oordrag</i>	23
6.2.6	<i>Kondoom-gebruik</i>	25
6.2.7	<i>Infektering deur MIV/VIGS ten opsigte van geslag</i>	26
6.2.8	<i>Die toets vir MIV/VIGS</i>	26
6.2.9	<i>Die mening van respondente daaroor of geïnfecteerde persone van MIV/VIGS kan herstel</i>	26
6.2.10	<i>Respondente se mening oor hul kennis:</i>	27
6.3	HOUDINGS EN OORTUIGINGS	27
7.	BESPREKING	30
8.	GEVOLGTREKKINGS	31
9.	AANBEVELINGS	32
10.	BIBLIOGRAFIE	34
	AFDELING C	37
	ARTIKEL 2	37
	RIGLYNE VIR 'N MIV/VIGS-GROEPWERK-VOORKOMINGSPROGRAM	37
	OPSOMMING	37
1.	INLEIDING	37
2.	PROBLEEMSTELLING	37
3.	DOELSTELLING EN DOELWITTE	39
4.	SENTRAAL TEORETIESE STELLING	39
5.	NAVORSINGSMETODOLOGIE	39
5.1	LITERATUURSTUDIE	39
5.2	EMPIRIESE STUDIE	40
6.	GROEPWERK	41
6.1	DIE BEGINSELS VAN GROEPWERK	41
6.2	SOORT GROEP	43
6.3	ADMINISTRATIEWE-ASPEKTE	43
6.3.1	<i>Samestelling van die groep</i>	44
6.3.2	<i>Werwing en voorbereiding van lede</i>	44
6.3.3	<i>Grootte van die groep</i>	45
6.3.4	<i>Aantal en duur van groepbyeenkomste</i>	45
6.3.5	<i>Duur van byeenkomste</i>	46
6.3.6	<i>Gereeldheid van byeenkomste</i>	46
6.3.7	<i>Plek van byeenkoms</i>	46
6.3.8	<i>Formulering van doelstellings</i>	47
6.3.9	<i>Kontraktering</i>	47

7. SAMESTELLING VAN DIE PROGRAM	47
7.1 VEREISTES VAN PROGRAMAKTIWITEITE.....	47
7.1.1 <i>Die programmedia moet aan die volgende vereistes voldoen</i>	48
7.2 DIE WAARDE VAN PROGRAMAKTIWITEITE.....	49
7.3 KULTUURASPEKTE WAT IN AG GENEEM MOET WORD TYDENS DIE ONTWERP VAN 'N PROGRAM	50
7.4 RESPONDENTE SE MENINGS OOR DIE GROEPWERKPROGRAM	51
8. RIGLYNE VIR 'N GROEPWERK-VOORKOMINGSPROGRAM	52
8.1 DIE DOEL VAN DIE PROGRAM	52
8.2 VOORGESTELDE PROGRAM	53
8.3 UITEENSETTING VAN VOORGESTELDE PROGRAM	55
8.3.1 <i>Eerste byeenkoms: Oriëntering</i>	55
8.3.2 <i>Tweede sessie: Selfkennis</i>	56
8.3.3 <i>Derde byeenkoms: Kommunikasie en onderhandeling</i>	57
8.3.4 <i>Vierde en Vyfde byeenkoms: Ouerskapvaardighede</i>	57
8.3.5 <i>Sesde byeenkoms: Verhouding met my eggenoot</i>	58
8.3.6 <i>Sewende byeenkoms: Effektiewe geldbesteding</i>	59
8.3.7 <i>Agste byeenkoms: Seksuele aangeleenthede</i>	60
8.3.8 <i>Negende byeenkoms: My regte</i>	60
8.3.9 <i>Tiende byeenkoms: Wat is MIV/VIGS en hoe word dit oorgedra?</i>	61
8.3.10 <i>Elfde byeenkoms: Die fases van MIV/VIGS en die versorging van die VIGS- pasiënt</i>	62
8.3.11 <i>Twaalfde byeenkoms: Die versorging van die VIGS-pasiënt</i>	62
8.3.12 <i>Dertiende byeenkoms: Hoe lig ek my kind oor seksuele aangeleenthede in?</i>	63
8.3.13 <i>Veertiende byeenkoms: Terminering</i>	63
9. GEVOLGTREKKING	64
10. AANBEVELINGS	64
11. BIBLIOGRAFIE	65
AFDELING D	69
SAMEVATTENDE BEVINDINGS, GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS	69
1. INLEIDING	69
2. SAMEVATTING	69
3. GEVOLGTREKKINGS	69
4. AANBEVELINGS	71
5. SLOTOPMERKING	72
VERWYSINGS	
TABELLE	
TABEL 1: HUISTAAL	17
TABEL 2: GROOTTE VAN DIE HUISHOUDINGS	18
TABEL 3: INKOMSTE VAN DIE PLAASWERKER.....	19
TABEL 4: GELETTERDHEIDSVLAK	21
TABEL 5: WYSES VAN OORDRAG	24
TABEL 6: HOUDINGS EN OORTUIGINGS	27

TABEL 7: ONDERWERPE VIR BESPREKING	52
TABEL 8: SKEMATIESE VOORSTELLING VAN DIE VOORGESTELDE PROGRAM	53

ADDENDUMS

ADDENDUM A: KONTRAKTERING.....	73
ADDENDUM B: VRAELYS.....	74
ADDENDUM C: BRIEF.....	82

AFDELING A

INLEIDING

1. PROBLEEMSTELLING

Die VIGS-pandemie in Suid-Afrika word as “uniek” beskou (Fassin, 2003). Meer as 50% nuwe aanmeldings van MIV/VIGS is in Suid-Afrika aangeteken (Winter *et al.*, 1998). Ongeveer 6 miljoen Suid-Afrikaners, van wie 26% volwassenes is, sal binne die volgende ses jaar MIV-positief wees, teenoor 1% in 1990 (Pelser, 2004:14). Volgens Unaid (2005) eis die pandemie sy tol in talle mense lewens. Sterftes onder die ouderdomsgroepe tussen 25-44 het verdubbeld van 1997 tot 2002 as gevolg van VIGS. Met die geskatte getal in mid-2004 van oor die 5 miljoen geïnfekteerde mense is dit duidelik dat Suid-Afrika een van die lande is wat grootliks deur die epidemie getref word (Jhonson & Budlender, 2004)

Luidens ‘n verslag van die Verenigde Nasies se voedsel- en landbou-organisasie (VLO) kan meer as 16 miljoen mense in die landbou-werksmag in Afrika binne die volgende sestiende jaar weens MIV/VIGS sterf. Sowat 7 miljoen landbou-werkers-kleinboere en werkers is sedert 1985 weens MIV/VIGS dood (Louw, 2004:14).

Volgens Rounds (soos aangehaal deur Wessels, 2003:138) het die geografiese ligging van landelike bewoners ‘n uitwerking op die sorg van MIV-persone en beperk dit hul toegang tot sosiale en mediese dienste. Dit is noodsaaklik dat groepwerkprogramme ontwerp moet word om die nodige inligting en opvoeding ten opsigte van MIV/VIGS aan die plaaswerker te verstrek, aangesien die plaasgemeenskap geïsoleer is en die plaaswerker beperkte toegang tot inligting en dienste het. Deur middel van die programme kan die verspreiding van die MIV-virus by plaaswerkers voorkom word en kan plaaswerkers bemagtig word om geïnfekteerde persone te versorg. Roux (2002:302) bevestig laasgenoemde feit met die volgende opmerking: “Uit die navorsing is bevind dat buiten gevalle en gemeenskapwerk, groepwerk as metode by uitstek geskik is om hulpverlening aan MIV/VIGS-pasiënte te bied.”

Opvoeding lê voorkoming van VIGS ten grondslag. Vroue maak 'n groot deel van die teikengroep uit. Om hierdie rede moet programme veral aandag skenk aan die vrou wat in die reproduksie-ouderdomsgroep val. Die opvoedkundige boodskap moet as deel van 'n lewensvaardigheidsprogram deurgegee word (Min, 2004:8).

Programme wat struikelblokke sal oorkom, moet ontwerp word sodat die lewensgehalte van geïnfekteerde persone wat in plattelandse gebiede woon, verbeter kan word. Die taak van organisasies wat voorkomingsintervensies toepas, word op verskeie wyses bemoeilik. Die inligting wat in die projekte vervat is, kan uiteraard nie konkreet (visueel) uitgebeeld word nie, gevolglik dink mense dat MIV geen bedreiging vir hul gemeenskap inhou nie en is hulle onbewus van talle probleme wat MIV-geïnfekteerde persone in landelike gebiede ervaar (Heckman, 1998:2).

Volgens Du Bois en Miley (2002:26) moet mense bemagtig word sodat hulle ingelig kan wees ten opsigte van watter keuses en geleenthede hulle het om sodoende hul optrede ooreenkomstig hierdie geleenthede te kan rig. Bemagtiging behels dat mense bewus gemaak word van hul hulpbronne. Bemagtiging in groepe bring verandering mee omdat mense in staat gestel word om verandering in hul eie lewens en persepsies te bewerkstellig. Ook stel dit die groep in staat om in hul omgewing op te tree en 'n verandering in die struktuur van die samelewing teweeg te bring.

Die navorser kom tot die gevolgtrekking dat 'n behoefte bestaan aan die bewusmaking van plaaswerkers met betrekking tot MIV/VIGS. Daar moet dus nie net op die voorkoming van VIGS gefokus word nie, maar ook op die aanleer van basiese lewensvaardighede en op die bemagtiging van die mense. Groepe waaraan ook die ouers deelneem, is ideaal, want hulle kan deel in ervarings en situasies. In groepe is daar ook minder individuele blootstelling, en groeplede sal in groepverband openliker oor sensitiewe onderwerpe soos seks praat.

Uit die voorafgaande is die volgende vrae geformuleer:

- Wat is die houdings, oortuigings en kennisvlak onder die swart plaaswerkers ten opsigte van MIV/VIGS vanuit hul sosio-kulturele agtergrond?

- Watter aspekte moet by 'n MIV/VIGS-groepwerk-voorkomingsprogram vir die plaaswerker ingesluit word?

2. MOTIVERING VIR DIE KEUSE VAN DIE ONDERWERP

Die keuse van navorsing het ontwikkel uit die gereelde kontak wat die navorser met die plaaswerker het, aangesien die navorser op 'n plaas woon. Die navorser het ook groot belangstelling in die persepsies van die plaaswerkers oor sekere onderwerpe vanweë die verskille in kulturele agtergronde.

Uit die bestudering van literatuur het die navorser ook tot die gevolgtrekking gekom dat 'n toename in die verspreiding van MIV/VIGS in landelike gebiede voorkom. Een van die redes hiervoor is gebrekkige infrastruktuur wat lei tot wanpersepsies en gebrekkige kennis ten opsigte van MIV/VIGS.

Min programme bestaan vir die plaaswerkergemeenskap ter voorkoming van MIV/VIGS. Die onderwerp kan vir die plaaswerkergemeenskap baie kompleks wees omdat hul kultuur 'n groot rol speel in die oordra van inligting. Die navorser is oortuig daarvan dat groepwerk die aangewese metode is om inligting doeltreffend oor te dra. Lewensvaardighede moet dus by die program ingesluit word.

3. DOELSTELLING VAN DIE NAVORSING

3.1 DIE DOELSTELLING VAN DIE STUDIE WAS DIE VOLGENDE

- Om riglyne vir 'n MIV/VIGS groepwerk-voorkomingsprogram vir die plaaswerker saam te stel.

3.2 DIE DOELWITTE VAN DIE STUDIE WAS DIE VOLGENDE

- om aan die hand van 'n literatuurstudie en empiriese ondersoek die houdings, oortuigings en kennisvlak van swart plaaswerkers ten opsigte van MIV/VIGS vas te stel
- om riglyne vir 'n MIV/VIGS-groepwerk-voorkomingsprogram aan die hand van 'n literatuurstudie en empiriese studie saam te stel.

